

ПРОТОКОЛ № 5
засідання робочої групи з оновлення та удосконалення
освітньо-професійної програми «А4.08 Середня освіта (фізика та астрономія)»
другого (магістерського) рівня вищої освіти
Бердянського державного педагогічного університету
від 24 лютого 2026 року

Присутні:

Головуючий – Кузнєцова О.Я., гарант освітньо-професійної програми «А4.08 Середня освіта (Фізика та астрономія)» другого (магістерського) рівня вищої освіти, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри фізики, математики та методики навчання БДПУ.

Секретар – Спартесна А.П., лаборант кафедри фізики, математики та методики навчання БДПУ.

Присутні:

члени робочої групи:

- КУЗНЕЦОВА Олена – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри фізики, математики та методики навчання Бердянського державного педагогічного університету, *гарант освітньої програми.*
- ШКОЛА Олександр – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри фізики, математики та методики навчання Бердянського державного педагогічного університету, *член робочої групи зі складу викладачів.*
- КОЛОМОЄЦЬ Ганна – кандидат фізико-математичних наук, доцент, доцент кафедри фізики, математики та методики навчання Бердянського державного педагогічного університету, *член робочої групи зі складу викладачів.*
- МІЩЕНКО Максим – директор загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 11, м. Бердянськ, Запорізька область, *зовнішній стейкхолдер.*
- КОНДРАТЕНКО Юлія – заступниця директора з освітнього процесу Бердянської гімназії «Тріумф» Бердянської міської влади Запорізької області, *зовнішній стейкхолдер.*
- БОНДАРЕНКО Владислав – вчитель фізики та інформатики Черкаської спеціалізованої школи І-ІІІ ступенів № 28 імені Т.Г.Шевченка Черкаської міської ради Черкаської області, *зовнішній стейкхолдер.*
- ГЕВКО Богдан – здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «А4.08 Середня освіта (фізика та астрономія)» Бердянського державного педагогічного університету, *внутрішній стейкхолдер зі складу здобувачів вищої освіти.*

Декан факультету фізико-математичної, комп'ютерної та технологічної освіти Бердянського державного педагогічного університету, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри професійної освіти та технологій В.І.Жигір.

Стейкхолдери:

- Андрєєв Андрій Миколайович – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної та прикладної фізики Запорізького національного університету.
- Гончарова Анна Андріївна – вчитель фізики та астрономії Троїцького ліцею Петропавлівського району Дніпропетровській області.

Порядок денний:

1. Оновлення складу робочої групи ОПП (доповідач: О.Я.Кузнєцова).
2. Аналіз рекомендацій з подальшого удосконалення освітньої програми, висловлених експертною групою та галузевою експертною радою НАЗЯВО під час акредитації у 2025 році ОПП «А4.08 Середня освіта (фізика та астрономія)» (доповідач: О.Я.Кузнєцова).

1. СЛУХАЛИ: гаранта освітньо-професійної програми «А4.08 Середня освіта (фізика та астрономія)» другого (магістерського) рівня вищої освіти *Кузнєцову О.Я.*, яка повідомила, що

Кравченко Н.В. виведена із складу робочої групи у зв'язку із звільненням з БДПУ. Разом з цим до складу робочої групи ОПП уведено Юлію Ігорівну Кондратенко, заступницю директора з освітнього процесу Бердянської гімназії «Тріумф» Бердянської міської влади Запорізької області в якості зовнішнього стейкхолдера.

Кузнєцова О.Я. повідомила, що у зв'язку із закінченням терміну навчання у магістратурі Овчаренко З.Р. виведена із складу робочої групи, а до складу робочої групи ОПП введено Гевко Б.Я., здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «А4.08 Середня освіта (фізика та астрономія)» Бердянського державного педагогічного університету (група м1фі-3).

2. СЛУХАЛИ: гаранта освітньо-професійної програми «А4.08 Середня освіта (фізика та астрономія)» другого (магістерського) рівня вищої освіти Кузнєцову О.Я., яка висловила вдячність стейкхолдерам за участь в обговоренні результатів повної акредитації цієї ОПП, яка проходила у 2025 році, та надіслані пропозиції щодо удосконалення проекту ОПП на 2026-2027 н.р.

Кузнєцова О.Я. ще раз довела до відома членів робочої групи, що за висновком НАЗЯВО України отримано умовну акредитацію та рекомендації з подальшого удосконалення освітньої програми, висловлені експертною групою (ЕГ) та галузевою експертною радою (ГЕР) НАЗЯВО під час повної акредитації ОПП. Далі подано висновок ГЕР.

3. Рекомендації з подальшого удосконалення освітньої програми

У цьому розділі на основі звіту експертної групи та висновків ГЕР резюмуються рекомендації стосовно подальшого удосконалення освітньої програми, включаючи пропозиції щодо усунення виявлених під час акредитації недоліків. Заповнення цих полів є обов'язковим у всіх випадках, коли ГЕР погодилася або визначила рівень відповідності критерію В, Е чи F.

Критерій 1. Проектування освітньої програми

1. Рекомендуємо гаранту та робочій групі ОП уточнити формулювання мети та інтегральної компетентності освітньо-професійних програм 2024 та 2025 років, забезпечивши їх повну відповідність вимогам 7 рівня Національної рамки кваліфікацій та статті 5 Закону України «Про вищу освіту».

2. Під час наступного оновлення ОПП забезпечити узгодженість між формулюваннями мети, завдань інтегральної компетентності, інших компетентностей і програмних результатів навчання, щоб вони чітко відображали рівень вищої освіти і спрямування програми.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

1. Доповнити структуру ОПП ОК, спрямованими на формування психологічної компетентності майбутнього вчителя, навичок академічного письма українською науковою мовою.

2. Під час наступного оновлення ОПП переглянути логіку розподілу ОК у НП, зокрема розташування дисципліни «Охорона праці в галузі». Передбачити її вивчення до початку виробничої практики.

3. Розробити та оприлюднити окремі НП для заочної (дистанційної) форми навчання за кожен навчальний рік, у яких має бути чітко відображено особливості організації освітнього процесу, обсяг аудиторних і самостійних занять, специфіку форм контролю та терміни проведення практик.

4. Забезпечити відповідність графіка освітнього процесу фактичній організації навчання здобувачів заочної форми навчання. Зокрема, слід узгодити тривалість і дати проведення сесій із затвердженим графіком освітнього процесу та усунути розбіжності між офіційним графіком і фактичним розкладом занять для заочників. Також доцільно переглянути організацію освітнього процесу у 3 семестрі, забезпечивши дотримання вимоги пункту 3 статті 49 Закону України «Про вищу освіту» щодо мінімальної тривалості міжсесійного періоду – не менше одного місяця.

5. Положення про кваліфікаційну роботу здобувачів ВО обмежує відкритість результатів навчальної та науково-дослідної діяльності здобувачів і не відповідає принципам академічної доброчесності та прозорості освітнього процесу. Переглянути відповідні локальні нормативні документи університету з метою забезпечення повного оприлюднення магістерських робіт у репозитарії університету після їхнього захисту, за винятком випадків, коли це обмежено чинним законодавством.

6. Висвітлювати тематику магістерських робіт на сайті ЗВО.

7. Удосконалити систему представлення вибіркового ОК на сайті ЗВО, забезпечивши публікацію не лише коротких анотацій, а й повної інформації щодо кожної дисципліни – її обсягу, кількості кредитів, форми контролю та покликанням на силабус. Також доцільно узгодити обсяги сертифікатних програм (30 кред.) з кількістю вибіркового ОК, передбачених ОПП (24 кред.), аби забезпечити їх узгодженість із логікою реалізації магістерських програм.

8. Забезпечити відповідність змісту практичної підготовки заявленим ПРН.

9. Розробити та оприлюднити силабус або РП практик з конкретизованими завданнями для здобувачів.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

1. З метою розширення академічних можливостей здобувачів освіти та підвищення конкурентоспроможності освітньої програми доцільно активізувати роботу щодо розвитку академічної мобільності. Рекомендується укладати угоди про співпрацю із закладами вищої освіти України та за кордоном, створювати умови для участі здобувачів у програмах внутрішньої та міжнародної мобільності, стажуваннях, короткострокових освітніх проєктах.

2. Варто також забезпечити інформування студентів про такі можливості через офіційний сайт ЗВО та інші відкриті джерела, а результати академічної мобільності – системно відображати у звітах та самооцінюванні освітньої програми.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

1. Протягом 2025-2026 навчального року посилити інтернаціоналізацію наукової діяльності через реалізацію міжнародних проєктів, грантів, участь здобувачів освіти в програмах міжнародної академічної мобільності.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

1. Рекомендуємо популяризувати участь студентів у неформальній та інформальній освіті і ширше пропагувати досвід визнання результатів в освітніх компонентах.

Критерій 6. Людські ресурси

1. Забезпечити узгодженість наукової та освітньої діяльності викладачів із предметною областю освітньої програми.

2. Рекомендуємо забезпечити системне залучення до освітнього процесу професіоналів-практиків і роботодавців через проведення спільних занять, майстер-класів, гостьових лекцій, круглих столів та інтеграцію практичного досвіду у зміст навчальних дисциплін. Також доцільно передбачити моніторинг ефективності такої взаємодії та відображати результати у звітах гаранта освітньої програми.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

1. Забезпечити підвищення обізнаності студентів про роботу служби психологічної підтримки шляхом проведення щонайменше трьох інформаційних кампаній на офіційних ресурсах університету (сайт, соціальні мережі, внутрішня розсилка) та двох зустрічей із фахівцями служби. До червня 2026 року організувати щонайменше дві щорічні презентації студентських гуртків, на яких представники об'єднань зможуть презентувати свою діяльність і способи долучення. Інформацію про гуртки також розмістити в онлайн-каталозі на сайті університету.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

1. Залучати здобувачів та роботодавців до процесу вдосконалення ОП.
2. Галузева експертна рада рекомендує адміністрації університету переглянути організацію роботи системи внутрішнього забезпечення якості освіти та посилити діяльність навчального відділу в частині моніторингу і координації процесів, пов'язаних із реалізацією освітніх програм. Зокрема, доцільно забезпечити регулярну перевірку повноти й актуальності інформації, розміщеної на офіційному сайті ЗВО, а також запровадити ефективні механізми зворотного зв'язку між гарантами освітніх програм, навчальним відділом і відділом забезпечення якості освіти (у разі його створення).

Критерій 9. Прозорість та публічність

1. Розробити та впровадити систему регулярного інформування стейкхолдерів про прийняті пропозиції до змін освітньої програми через офіційний сайт, електронну розсилку та зустрічі робочої групи не рідше ніж двічі на рік.
2. Забезпечити регулярний моніторинг відкритості та актуальності інформації на сайті, зокрема щодо змісту освітньої програми, її результатів та процедур оцінювання.

ВИСТУПИЛИ:

Школа О.В., завідувач кафедри фізики, математики та методики навчання БДПУ, який зазначив, що рекомендації з подальшого удосконалення освітньої програми, висловлені ЕГ та ГЕР НАЗЯВО, були проаналізовані та обговорені на засіданні кафедри фізики, математики та методики навчання. Так, зокрема він зауважив, що п.7 до критерію 2 «Структура та зміст освітньої програми» є дискусійним, бо кількість вибіркових ОК, передбачених ОПП, становить 24 кредити. Обсяг у 30 кредитів становлять не сертифікатні програми, а *додатковий навчальний план*, який мають опрацювати додатково до основного навчального плану здобувачі, що вступили на навчання за цією ОПП, але закінчували бакалаврат не за цією спеціальністю. До цього навчального плану, зокрема, належать дисципліни «Психологія», «Педагогіка», «Теоретична фізика», «Методика навчання фізики».

Школа О.В. зазначив, що п. 5 до критерію 2 «Структура та зміст освітньої програми» не відповідає дійсності, оскільки з 2025 року усі кваліфікаційні роботи магістрів відповідно до «Положення про кваліфікаційну роботу здобувачів вищої освіти БДПУ» викладено в репозитарії БДПУ у повному обсязі. За покликанням <https://dspace.bdu.org.ua/collections/e1def783-bf71-4269-bce3-28e7d3aa3fec> здійснюється вхід на ресурси факультету ФМКТО і тут спочатку викладено анотації кваліфікаційних робіт. Натискання на назву файлу під титулом кваліфікаційної роботи переводить на повнотекстовий виклад кваліфікаційної роботи.

Школа О.В. запропонував у межах розвитку *внутрішньої академічної мобільності* здобувачів ОПП (згідно рекомендаціям до критерію 3) укласти з 01.09.2026 р. угоди про відповідну співпрацю із Тернопільським національним педагогічним університетом імені Володимира Гнатюка на основі детального аналізу структури і змісту відповідної ОПП.

Кузнєцова О.Я. повідомила, що з урахуванням вищезазначених рекомендацій ЕГ та ГЕР НАЗЯВО щодо критерію 2 «Структура та зміст освітньої програми», їх подальшого обговорення на засіданні кафедри фізики, математики та методики навчання та засіданні Ради факультету ФМТО до проекту ОПП «А4.08 Середня освіта (фізика та астрономія)» другого (магістерського) рівня вищої освіти 2026-2027 н.р. пропонується внести зміни, що стосуються *змісту, логічної послідовності та обсягу освітніх компонент* у такому варіанті:

- внести до циклу загальної підготовки ОК-1 «Українська мова та академічне письмо» обсягом 3 кредити ЄКТС, призначена форма контролю екзамен;
- зменшити обсяг ОК-2 «Іноземна мова за професійним спрямуванням» циклу загальної підготовки з 6 до 3 кредитів, призначена форма контролю екзамен;
- уточнити логічну послідовність викладання ОК циклу загальної підготовки «Охорона праці в галузі» без зміни форми контролю;

- зменшити обсяг ОК-5 «Вибрані питання класичної фізики» циклу професійної підготовки з 6 до 5 кредитів ЄКТС, форму контролю не змінювати;
- збільшити обсяг ОК-7 «Методика навчання фізики у старшій школі» циклу професійної підготовки з 5 до 6 кредитів ЄКТС, форму контролю не змінювати;
- перенести з циклу професійної підготовки ОК «Практикум розв'язування олімпіадних задач з фізики» до вибіркових дисциплін;
- внести до циклу загальної підготовки ОК «Психолого-педагогічні засади професійної діяльності вчителя» обсягом 3 кредити ЄКТС, призначити форму контролю екзамен.

Кузнєцова О.Я. запропонувала на виконання рекомендацій НАЗЯВО до критерію 1 «Проектування освітньої програми» формулювання цілей та інтегральної компетентності у такій редакції:

«Цілі освітньої програми. Підготовка конкурентоздатних викладачів фізики та астрономії через формування у здобувачів освіти загальних та фахових компетентностей, необхідних для розв'язування комплексних професійних педагогічних проблем на основі інноваційної діяльності, здатності до наукових досліджень в умовах закладів загальної середньої освіти»;

«Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні задачі та проблеми у процесі навчання фізики та астрономії в закладах загальної середньої освіти, що передбачає застосування інноваційних теорій і методів сучасної педагогічної науки, проведення наукових досліджень та характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації освітнього процесу, демонструючи здатність до саморозвитку з високим ступенем автономії».

Кондратенко Ю.І., заступниця директора з освітнього процесу Бердянської гімназії «Тріумф» Бердянської міської влади Запорізької області, та *Мищенко М.В.* (директор загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №11 м. Бердянськ Запорізької області) зазначили, що психологічний стан сучасних школярів, які навчаються в умовах воєнного часу, суттєво відрізняється від до воєнних часів. Постійні стресові навантаження через небезпеку, обстріли та нестабільна ситуація, тривога за близьких, які можуть перебувати в гарячих точках заважає сконцентруватися на навчанні через емоційне виснаження. У цьому зв'язку, введення до ОПП ОК «Психолого-педагогічні засади професійної діяльності вчителя» є актуальним і доречним, оскільки отримані здобувачами освіти спеціальні знання сприятимуть виконанню окрім суто професійно-педагогічних, ще й психологічних завдань виробничої практики та формуванню ПРН-1, що виступає нагальною задачею у сучасних умовах навчання дітей у закладах загальної середньої освіти.

Коломоєць Г.Г., доцент кафедри фізики, математики та методики навчання, відзначила, що рекомендація ГЕР про введення окремого ОК з формування навичок академічного письма українською науковою мовою (критерій 2) зумовлена виконанням рішення «Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти від 27 листопада 2019 р. з приводу гуманітарної складової освітнього процесу, дотримання мовного законодавства та інших законів України». Також зауважила, що наявність у структурі ОПП окремого освітнього компонента безпосередньо спрямованого на опанування здобувачами академічного письма українською науковою мовою є важливим для розвитку професійної та дослідницької компетентностей майбутніх фахівців, написання магістерської роботи та для забезпечення СРН-8, бо (як зазначено в рекомендаціях НАЗЯВО) зміст інших ОК не дає у повній мірі сформулювати СРН-8 в частині володіння державною мовою.

Гевко Б.Я., здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «А4.08 Середня освіта (фізика та астрономія)» Бердянського державного педагогічного університету, запропонував запросити до участі у настановчій конференції з виробничої практики, яка запланована у 2 семестрі 2026-2027 н.р., вчителя-практика закладу загальної середньої освіти з метою отримання здобувачами рекомендацій щодо дій у реальних викладацьких ситуаціях під час навчання фізики та астрономії у школі.

Жигірь В.І., доктор педагогічних наук, професор кафедри професійної освіти та технологій, декан факультету фізико-математичної, комп'ютерної та технологічної освіти БДПУ, зазначила, що зауваження викладене у п.4 до *критерію 2 «Структура та зміст освітньої програми»* занадто узагальнене, бо просто сталася технічна помилка, яка була відразу виправлена. Проте, зауваження та рекомендації від ЕГ та ГЕР НАЗЯВО, отримані під час акредитації ОПП «А4.08 Середня освіта (фізика та астрономія)», дуже виважені та інформативні, дають можливість гаранту та членам робочої групи отримати неоціненний досвід, та вказують шляхи удосконалення цієї ОПП. Також зауважила, що гаранту та членам робочої групи слід продовжити вивчення цих рекомендацій та моніторинг аналогічних акредитованих ОПП провідних ЗВО України, що сприятиме підготовці конкурентоспроможного вчителя, здатного розв'язувати складні задачі та проблеми у процесі навчання фізики та астрономії в закладах загальної середньої освіти, та організації освітнього процесу із застосування інноваційних теорій і методів сучасної педагогічної науки.

УХВАЛИЛИ:

1). Оновлений проєкт освітньо-професійної програми «А4.08 Середня освіта (Фізика та астрономія)» другого (магістерського) рівня вищої освіти для здобувачів 2026 року набору розмістити на сторінці кафедри фізики, математики та методики навчання офіційного сайту БДПУ для подальшого обговорення і затвердження.

Відповідальний: секретар робочої групи А.Спартесна (до 02.03.2026 р.).

2). Впровадити систему регулярного інформування стейкхолдерів про прийняті пропозиції до змін освітньої програми через електронну розсилку та зустрічі робочої групи не рідше ніж двічі на рік.

Відповідальний: гарант освітньої програми О.Кузнєцова.

3). Продовжити вивчення рекомендацій ЕГ та ГЕР НАЗЯВО, моніторинг аналогічних акредитованих ОПП провідних ЗВО України з метою удосконалення цієї ОПП.

Відповідальний: гарант освітньої програми О.Кузнєцова (до 30.05.2026 р.).

4). Провести наступне засідання робочої групи у червні 2026 р. для аналізу актуальних питань професійної підготовки майбутніх фахівців-педагогів, обговорення надісланих пропозицій-змін до проєкту ОПП, та обговорення її остаточного варіанту для здобувачів вищої освіти 2026 року набору.

Відповідальний: гарант освітньої програми О.Кузнєцова.

Прийнято одногосно.

Головуючий:

Олена КУЗНЄЦОВА

Секретар:

Альона СПАРТЕСНА